

KERTÉSZ ISTVÁN: A "tisztességes játék" Olümpiában

(HISTÓRIA 2003/1)

Az olümpiai játékok szervezői sokat tettek azért, hogy megőrizték a versenyek tisztaságát. Rögzítették a versenyszabályokat, bírói testületet képeztek ki ezek betartására, és még ezt a testületet is ellenőrizték az Olümpiai Tanács révén. Ezenkívül a küzdelmek első napján megkövetelték a versenyzőktől, hozzátartozóiktól, az edzőktől és a bírától azt, hogy esküt tegyenek a tisztességes játék szabályainak betartására. A Kr. e. 6. században, minden részletre kiterjedően, írásban rögzítették az olümpiai versenyszabályokat.

A részvétel feltétele a következő volt: csak teljes jogú hellén szülők gyermekei indulhattak a küzdelmekben, olyanok, akik nem követtek el le nem vezekelt vérbűnt vagy istenkáromlást, és szabályszerűen készültek fel. Más-más tartalommal esküt tettek az edzők és a versenybírók is. Az előbbieket talán alátámasztották versenyzőik esküjét, esetleg garantálták, hogy a játékok idején alkalmazkodnak a szabályokhoz, illetéktelenül nem befolyásolják a küzdelmek kimenetelét. Az elsődleges forrás, Pauszaniász szerint az esküt tévők harmadik csoportját "a versenyzőket és a lovakat korcsoportokba osztó" férfiak alkották. Ezek csakis a bírák lehettek, akik pártatlanságot ígértek, és azt, hogy nem fogadnak el senkitől sem ajándékot. Azt is megfogadták, hogy a versenyzőkkel lefolytatott tudakozódó beszélgetések tartalmát senkivel sem közlik. [...]

Az eskütétel meglehetősen fenyegető díszletek mellett történt. A Tanácsház udvarában állt az Esküvédő Zeusz kezeiben villámot tartó szobra, és emellett egy kizsigerelt vadkan véres belső részei intették az esküvőt arra, milyen sorsra juthat, ha esküszegése révén megsérti az istenséget.

A szabálytalanságon kapott versenyzőknek pénzbírságot kellett fizetniük. Az így befolyt összeg azután az élisziki bronzból Zeusz-szobrokat öntötték az istenség kiengesztelésére, és a műalkotásokat a Stadion boltíves bejárata közelében helyezték el. A szobrok talapzatára rávésték felirat formájában az atléta nevét, aki a szobor árát büntetésből kifizette, valamint azt is, mit követett el. Az ilyen feliratokat mindenkinek el kellett olvasnia, aki a Stadionba belépett, akár nézőként, akár versenyzőként. Így azután évszázadokon át fennmaradt egy-egy sportszerűtlenség rossz híre, szégyent hozva sportolóra és hazájára egyaránt.

A híradások szerint a korrupció nyilvánosságra került vétkeseinek sora a thesszáliai ökölvívóval, Eupólosszal kezdődött. Ő Kr. e. 388-ban, a 98. olümpiai játékokon indult, és ajándékaival rávette három ellenfelét, hogy engedjék át neki a győzelmet. Ám a csalás valahogyan kitudódott, és a vesztegetőt meg a vesztegetettet egyaránt súlyos pénzbírságra ítélték. Mivel a bírsággal összeszedett összeg hat Zeusz-szobor felállításához volt elegendő, a büntetés riasztó hatása vitán felül állt.